

Vodja nemške delovne fronte dr. Ley se je včeraj pripeljal z letalom v Rim in so ga sprejeli zunanji minister, tajnik fašistske stranke Starace, ter minister za korporacije.

Kulturni koledar

Ladislav Hrovat

14. aprila 1902 je umrl v Novem mestu jezikoslovec Ladislav Hrovat O. F. M. Rodil se je 10. marca 1825 v Zgornjem Tuhinju. Gimnazijo je študiral v Ljubljani, potem pa je stopil v frančiškanski red. Ko je dovršil bogoslovje, je odšel na Dunaj študirati klasično filologijo in slavistiko (pri Miklošiču). Ko je napravil l. 1854 izpit, je nastopil službo na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu. V Novem mestu je bil splošno znan z imenom pater Lacko in je bil odlični naroden buditelj in jezikosloven pisatelj. L. 1875 je napisal »Latinsko slovnico za slovensko mladež«. Pridno je tudi prevajal iz grščine in latinščine. (Ciceronovi govori zoper Katilino, Cezarjeve spomine o galski vojski itd.) V Slovenskem glasniku, Novicah, Dom in svetu je napisal več razprav iz področja slovenistike. Poleg Škrabca je bil med svojimi stanovskimi tovariši najboljši poznavalec slovenskega jezika. Dobra so njegova Pravila za pisavo (1867). Kot upokojenec je priredil tudi nekaj nabožnih knjig.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sredo, 14. aprila: Justin.
Četrtek, 15. aprila: Helena.

Nočno službo imajo lekarni: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 4 in mr. Rohinec ded., Rimska cesta 31.

Drama: »Maturac«. Red Sreda.

Opera: Zaprt.

Kino Union: »Alotria«.

Kino Sloga: »Ivje«.

Kino Matica: »Mladi orli«.

KINO UNION
TEL. 22-21
Danes poslednjič!

ALLOTRIA

Režija: Willy Forst

Jenny Jugo, Renate Müller, Adolf Wohlbrück

SLOGA
TEL. 27-30
Paul Kollerjev prekrasni roman »ZIMA V GOZDU«

IVJE

Hans Knuteck Viktor Staal

MATICA
TEL. 21-24
Premiera velikega skautskega filmskega dela

Mladi orli

Boby Cox, Jim Vance, Carter Dixon

Predstave ob 16.19. in 21. uri

Troje znamenitih ostalin drevesnega češčenja v Sloveniji nam bo razložil g. France Marolt na svojem predavanju v soboto, dne 17. t. m. ob 20 v mali filharmonični dvorani. Vstopnina bo 3 din. Hubadova župa JPS v Ljubljani vabi vse ljubljanske in okoliške zbornice, da se polnoštevilno udeležijo letnega koncerta marljivega pevskega društva »Krakovo-Trnovo«, ki se vrši v ponedeljek, dne 19. aprila t. l. ob 20 v veliki filharmonični dvorani. — Uprava.

Danes, v sredo, 14. t. m. bo predaval v vrsti javnih razprav, ki jih prireja ljubljanska sekcija Profesorskega društva univ. prof. dr. Lj. Hauptmann iz Zagreba o temi: »Zgodovinski temelji nacionalizma«. Začetek ob 8 zvečer. Dvorana OUZD na Miklošičevi cesti; vstop prost.

Vsem prasičerejem na ozemlju mestne občine ljubljanske. V kratkem bo mestni župan zdravnik začel z zaščitenim cepljenjem prasičev proti prasičji rdečici. Zato se pozivajo vsi prasičereji na ozemlju mestne občine ljubljanske, da takoj, najkasneje pa do 1. maja 1937 prijavijo svoje prasiče mestnemu veterinarskemu uradu, Krekov trg št. 10, I. nadst., telefon št. 30-22.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob osmih

Sreda, 14. aprila: »Maturac«. Red Sreda.

Četrtek, 15. aprila: Simfonija. Red A.

OPERA

Začetek ob osmih

Sreda, 14. aprila: Zaprt.

Mariborsko gledališče

Sreda, 14. aprila: Zaprt.

Četrtek, 15. aprila: Ob 20. »Na ledeni plošči«. Red A.

Petek, 16. aprila: Zaprt.

Prvič ponove Wernerjevo komedijo »Na ledeni plošči« ta četrtek za red A. Aktualno delo, ki zadeva marsikatero pereče vprašanje sedanosti, je ob premieri splošno ugajalo.

»Dolarska princesa«, znana opereta Lea Falla slovi kot eno najboljših del operetne produkcije. Pisana je na način velikih operet z melodiozno glasbo ter s pestro vsebino. Ta opereta, ki se izdeluje zanj nove obleke in insceniranja, bo prihodnja operetna novost. Režijo vodi kot gost Josip Povhe. Zasedba glavnih ulog je Alice-Igličeva, Daisy-Barbičeva, Olga-Gorinskova, Fred-Sancin, Couder-Kovič, Hans-Verdonik.

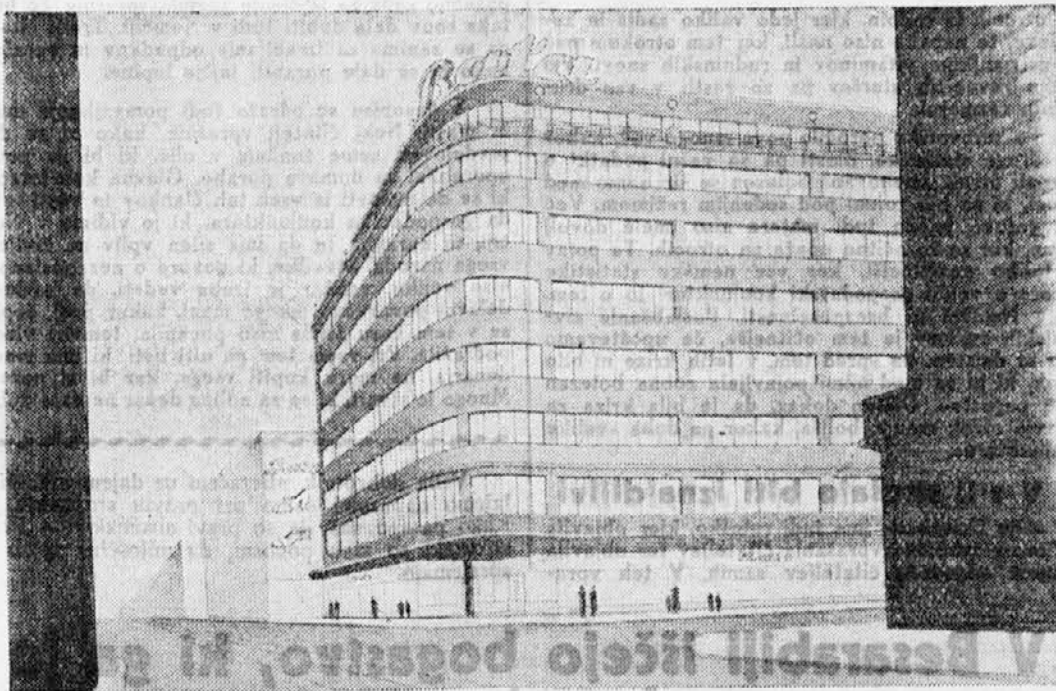
Nekaj o vodi po kletih

Slov. gorice, 12. aprila.

Dosti se je govorilo in pisalo o zadnji poplavi, posebno v Pesniški dolini, ki se vije skozi Slov. gorice. Tega pa še niso poročali, da je vdrla voda tudi v kleti celo v višjih legah. Tako je našel neki kmet iz Zg. Voličine, kjer ima svoj vinograd, v kleti polno vode, ki je segala celo čez pipo največjega sode, v katerem je shranjeno izvrstno vino. K sreči je bil čep dobro zabit. Seveda tam ni mogel piti in je moral iti v drugo klet, ki pa je bila bolj suha, mokra le pri čepu.

Kronika dosedaj še ni poročala, če je vdrla voda tudi v kakšno krmarnjo klet. Bila bi velika skušnjava, da bi dotični krmarnar odbil čep in za nekaj trenutkov igral vlogo Janeza Krstnika, ko je vendar tako lepa prilika.

Bat'a bo zidal 7 nadstropno palačo

Ljubljana, 14. aprila.
Pred nedavnim smo poročali, da se je tvrdka Bafa odločila, da letos v Ljubljani še ne bo zidala svoje palače. Tvrdka je nameravala celo pustiti, da zapade penale v znesku 300.000 Din, ki bi ga morala tvrdka plačati mestni občini, če bi letos ob gotovem terminu ne začela zidati. Med mestno občino in tvrdko Bafa je nastal radi tega skoraj spor, ker je bila občina mnenja, da ima brez ozira na penale tudi še možnost, da prisili tvrdko k zidanju civilno-pravnim potom.
Predno je prišlo do resnejšega spora, se je centrala Bafe odločila, da bo vendarle začela že letos zidati. Izdelan je tudi že načrt. Pri načrtu, ki je bil izdelan v Borovem, so upoštevali, da bo nova pa-

lača izrazito hiša in je zato tudi načrt temu primeren. Priobčujemo skico, ki prikazuje bodoči pogled iz Tyrseve proti Selenburgovi ulici.

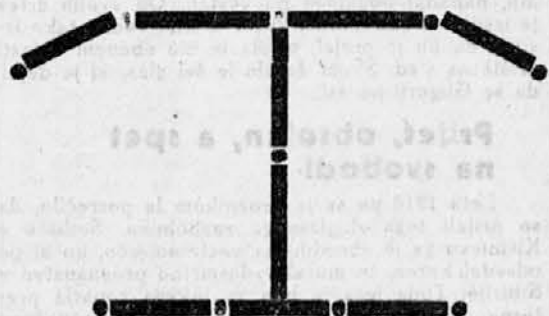
Kakor smo že poročali, bo letos začel zidati tudi g. Koritnik, lastnik hotela »Slon« nov hotel na istem mestu, kjer stoji sedanji. Je res pravo naključje, da bodo zidali na obeh straneh ceste istočasno. Je to tudi pravilno, ker bo nesnaga, ki nastane pri zidanju, trajala kvečjemu dve leti, dočim bi se zavlekla — če bi zidala vsak ob različnem času — na štiri leta. Istočasno bodo letos zidali tudi v Gajevi ulici, kjer bo postavila svojo palačo zavarovalnica »Slavija«. Tako bomo imeli v središču mesta okrog palače Ljubljanske kreditne banke in nebotičnika prav živahno gradbeno sezono.

Nove teorije v nogometu

Že nekaj let sem je nogometna taktika v vednem izpremenjanju in teoretični neprestano iščejo novih načinov nogometne igre. Še pred nedavnim časom je kot edino taktično pravilo veljalo pet igralcev v liniji v napadu, v drugi liniji trije krilci in končno še dva branilca. V zadnjih letih pa so nogometni znanstveniki in teoretični neprestano iskali drugih poti tudi v taktiki nogometne igre. Tako smo v razmeroma kratkem času spoznali tako zvani »W« dalje »M« in končno še kombinirani »MW« sistem. S temi sistemi pa še dolgo ni bila zaključena možnost novih teorij.

Zlasti angleške strokovne športne revije zelo natančno iščejo prednosti in nedostatke posameznih sistemov in vodijo o tem naravnost obsirne debate. Vsi ti sistemi so se porodili v Angliji, se tam preizkušali in šele potem od tam prišli v Srednjo Evropo. To je predvsem razumljivo, saj je bila Anglija zibelka nogometa in Angleži prvi učitelji nogometne umetnosti. Polagoma pa je Srednja Evropa popolnoma dosegla Angleže in zato se moremo čuditi, da so se tudi izven Anglije našli nogometni teoretični, ki zagovarjajo povsem nove sisteme igre.

Tako je Italijan prof. dr. Zrenotto pogruntal nov sistem, placementa 10 igralcev, in ga nazval po novi obliki, ki jo igralci tvorijo. Ta novi sistem je takozvani »T« sistem. V sliki izgleda takole:

Sistem je predvsem že v načelu obrambni. Smisel obstoji v tem, da tvori obramba štirih mož »betonsko« ograjo, ki naj pred lastnim golom čisti vse, kar najuspešneje. Vsa težina igre je na srednjem krilcu, čigar naloga v prvi vrsti je, da pomaga napadu. V prvi liniji je sistem načelno isti kot pri »W«. V obeh sistemih so spredaj samo trije napadalci. Razlika je le v tem, da ima »W« sistem v prednji liniji srednjega napadalca in obe krili, dočim pa postavlja »T« sistem v prednjo linijo celotranj trije. Obe zunanji krili, levo in desno, pa je pomaknil dr. Zrenotto nazaj in jima dodelil vlogo obeh krajnih krilcev in deloma tudi napadalcev.

V podrobno oceno tega novega sistema se zaenkrat ne bomo spuščali, pač pa ga nudimo našim čitateljem v pretes; zanimiv je pa vsekakor. Ta teorija Italijana Zrenottija je vzbudila precejšnje zanimanje tudi v Angliji, kamor so ga pozvali ravnatelj Arsenal, da bo ta svoj sistem demonstriral in zagovarjal.

★
SKOK S PALICO 4.48 m

Saj smo že prav na pragu lahkoatletске sezone, vendar že poročajo o novem svetovnem rekordu, ki ga je postavil Amerikane William Sefton. Pri nekem mitingu v Los Angelesu se je Sefton potegnil ob palici na 4.48 m visoko in tako izboljšal za 5 cm dosedanj svetovni rekord svojega rojaka Amerikanca Baroffa.

Žrtev strele na Vrhopolju

Včeraj zvečer okrog 7 so fantje prepeljali svojega mrtvega tovariša na njegov dom. Vsa skrb in naporno delo gosp. dr. Pucija iz Kamnikain prijateljev pokojnika, ki so se na vso moč trudili, da ubogega Franceta zopet spravijo k življenju, je žal ostalo brezuspešno.

Pokojni Debevc France, ki je bil kot edini sin opora svojim staršem, bi v novembru izpolnil 24 let. Ker je imel že zbrano družico, mu je mati hotela v kratkem prepustiti posestvo. Ni bil priljubljen le doma, temveč ga bodo težko pogrešali kot agilnega in značajnega delavca v raznih organizacijah kot n. pr. Kat. prosvetno društvo Nevljah, dramski odsek imenovanega društva, fanlovska Marijina družba, gasilska četa itd. Vsa vas in okolica žaluje za izgubljenim fantom, ki je na tako žalosten način izgubil svoje mlado življenje. Svojcem kot sorodnikom nesrečnega Franceta, katerega bodo položili v sredo popoldne ob 5 k večnemu počitku na farnem pokopališču v Nevljah, izrekamo iskreno sožale.

Spomenik padlim vojakom v Podgorju pri Kamniku. Čitali smo že v našem listu o akciji, katero so začeli naši Podgorci, da se oddolžijo spominu v svetovni vojni padlim mož in fantov s tem, da jim se v prvem polletju postavijo lep 3 metre visok spomenik. V obliki piramide ga bo izdelala domača tvrdka Levce iz Mengša. Pojavila pa so se težkoče finančne značaja. Zato bo društvo »Kamnik« v nedeljo, dne 18. aprila ob 4 popoldne priredilo Golarjevo 3 dejansko veseligo »Dve nevesti« in sicer na vrtu gostilne gosp. M. Goloba, v primeru slabega vremena se igra, za katero so vloge razdeljene le med Podgorce igralce, preloži na prihodnjo nedeljo 25. t. m. Prepričani smo, da bodo vaščani, kot Kamničani in okolici, z veseljem podprli to akcijo in prišli na prireditev, katere čisti dobiček je namenjen za omenjeni spomenik.

Od tu in tam

Pokojnega ministrskega predsednika in ministra dr. Milana Srškiča so včeraj pokopali v Belgradu na državne stroške. Pogreba se je udeležil med drugimi tudi zastopnik kralja, člani vlade, vojske in številni njegovi politični prijatelji. Z govorom so se od pokojnika poslovili bivši minister Boža Maksimović, senator Popović in senator dr. Krulj.

Podružnica »Ta-Tec« v Zagrebu so morali včeraj popoldne tudi zapečatiti. Kljub temu, da je obrtna oblast prepovedala nadaljnje obratovanje, je »Ta-Tec« včeraj dopoldne odprla trgovino in začela prodajati. Zastopniki oblasti so počakali tako dolgo, dokler niso odšle zadnje stranke, nakar so lokale zaprli in uradno zapečatili. Odlok, s katerim se tvrdki prepoveduje nadaljnje obratovanje, nima namreč odločilne moči, četudi se lastnik lahko pritoži na višjo instanco. Tako bodo trgovci imeli nekaj časa pred »Ta-Toc« mir.

Vsa posredovanja med stavkujočim delavstvom in lastniki cementnih tovarnov v Splitu so ostala doslej brezuspešna. Tovarnarji so delavcem ponudili minimalno mezdo 30 Din za tiste delavce, ki so prej imeli manj kakor 30 Din, za ostale, ki so zaslužili več kakor 30 Din dnevno, pa le 4% zvišanje. Delavstvo je na zborovanjih enoglasno odklonilo vse ponudbe tovarnarjev, čeprav traja stavka že skoro tri mesece. Odločeni so vztrajati do kraja.

Pet let že ni bilo toliko izvoza vseh vrst žita iz Vojvodine kakor letos. Tako so ugovorili vojvodinski trgovci. Ker pa je poskočila cena poljskim pridelkom, so visoko poskočile tudi cene zemljiščem. V nekaterih krajih kar za 100%.

Motornih vlakov na progi Belgrad-Sarajevo-Dubrovnik ne bodo uvedli letos, temveč šele prihodnje leto. Ena prvih ovir je vijugasta proga, ki dela tehnikom. Če hočejo povečati brzo motornih vlakov, še vedno preglašice. Ni manjša težava pa je z nabavo motornih strojev za ožkotirne proge. Generalna direkcija je pred nedavnim razpisala natečaj za nabavo takih strojev, pa se ni oglašila nobena inozemska tovarna razen tovarne Ganz iz Budimpešte. Nikjer ne izdelujejo strojev za ozke tirne razen v Budimpešti, a še tam so dosedaj izdelali le en tak stroj, ki bo vlekel več vagonov, v katerih se bo vožnja strojev je problem v tem, da izdelajo motorni stroj, ki bo vlekel večvagonov, v katerih se bo vozilo lahko najmanj 100 potnikov.

40 kilogramov težkega soma je ujel v živinskem hlevu kmet Nikola Kurija v Dolnji Močili pri Bosanskem Brodu. Sava je namreč poplavila tudi del te vasi in vdrla v hiše ter gospodarska poslopja. V ponedeljek je kmet v hlevu začel pljuskanje vode. Ko je šel s čolnom pogledat, je videl velikega soma, ki se je premetaval od stene do stene. Zapri je hitro vrata, nakar je s sosedi ukrotil velikega soma. Ribolov takele in podobne vrste je tudi edina blagodat, ki jo je poleg velike škode kmetom prinesla poplava.

V premogovnem plinu se je zadušila 56-letna Marija Ramljak iz Druša v Dalmaciji, mati štirih otrok. V svoji revščini si je znala pomagati tako, da je v jamah, kamor tovarna odklada premogovne izgorke, nabirala še ne izgorle košče premoga. Iz teh jam pa puhti plin, kajti med izgorke še vedno tli. Ko je zlezla v jamo in začela nabirati premog, jo je plin omamila. Hčerka, ki je bila v bližini, ji ni mogla pomagati. Ko so pa bližnji ljudje prihiteli na pomoč, so našli starko že brez znakov življenja. Plin jo je bil zadušil.

V Sarajevu je dopotoval minister za socialno politiko in narodno zdravje Dragiša Cvetković. Ko so ga častniki vprašali, kako je s pokojniškim zavarovanjem častnikov v državi (v Sloveniji in Dalmaciji imajo častniki že svoje zavarovanje pri Pokojniškem zavodu), je minister dejal, da je vlada sicer dobila pooblastilo, da izda zakon o tem zavarovanju, vendar pa ne more najti 25 milijonov, ki so potrebni za izvedbo zavarovanja.

Otrok je zgorel v Vukosavljevi pri Virovitici s hišo vred. Gospodar je bil prav ta čas na polju, ko je v njegovi hiši izbruhnil ogenj. Sosedje so sicer takoj skušali ogenj pogasiti, vendar niso imeli niti malo uspeha. Med izgorke so našli tudi sežgano truplo malega otroka, ki se je nahajal v usodnem času v hiši.

S sporazumom, ki so ga sklenili slovenski in hrvaški lesni industrije v nedeljo na Sušaku, so najbolj zadovoljni Hrvatje ter pravijo, da bodo posledice tega sporazuma le ugodno vplivale na izvoz našega lesa. Hrvatje pravijo, da so Slovenci spoznali svojo napako, da so podpirali centralni odbor lesne industrije v Belgradu. S sporazumom pa bodo prisilili centralni odbor, da bo upošteval tudi težnje prečaških industrijalec. Najbrže bo v kratkem v Zagrebu širša konferenca lesnih izvoznikov.

Tivarjeve podružnice širom države prehajajo v roke bivših poslovojev. Tovarna je svoje podružnice imela do sedaj v lastni režiji, vendar je zaradi mnogih nerednosti to prakso opustila. Tudi v Vavrždinu samem je že oddala svojo prodajalno bivešnu poslovojev.

Zanimanje za naše Primorje je med Nemci tolikšno, da so bile izžepane vse rezerve mesečnih kvot, ki so se nabrale v zadnjih treh mesecih. Po sporazumu z Nemčijo morejo nemški turisti porabiti v Jugoslaviji vsak kmet 500.000 nemških mark. Mnogo kreditov so si Nemci rezervirali že za poletne mesece.

Turistični dinar je naša država uvedla za češkoslovaške turiste. Ta dinar bo za 5% cenejši, kakor pa ga določa borzni kurz. Po sporazumu obeh Narodnih bank, češkoslovaške in jugoslovanske, je bilo odobrenih za češkoslovaške turiste letos 120 milijonov kron, ki se bodo zaračunavale po kurzu 69 kron za 100 dinarjev. Dalmacija si od tega obeta zelo veliko.

Dijaki neiteltišča v Petrinji so pred božičem stavkali in se v šolskem posloppu zabarikadirali. Zaradi tega so oblasti pozneje šolo zaprle. Te dni pa so bile izrečene izredno stroge kazni za dijake. Le trije dijaki so ostali nekaznovani. Vsi ostali pa so bili za dve do pet let izključeni iz šole. Enega so izključili iz vseh šol sploh, dva pa za vedno iz petrinjskega učiteljskega. Ker ni več dijakov, bodo šolo zaprli do jeseni.

V reki Uni pri Banjaluki je utonil sofer motornega čolna tvrdke Batignol, ki gradi unsko progo. Sofer je vozil veliko množino gradbenega materiala z enega brega na drugega. Sredi reke pa mu je odpovedal motor, nakar je deroča voda potegnila čoln za seboj in ga gnala naravnost proti slapovom. Sofer se je hotel v zadnjem trenutku rešiti in je skočil v vodo. Zaman se je boril z valovi, ki so ga pograbili in potegnili na dno.

Naročajte Slovenski dom!

Umrl nam je danes zjutraj naš ljubi, dobri mož, oče, brat in stric, gospod

Mihael Vlaj

trgovec

Pogreb blagega pokojnika bo v četrtek, dne 15. aprila 1937 ob pol treh popoldne izpred njegovega doma, Gradišče 8 a, na evangelijsko pokopališče

Ljubljana, Vadarci, dne 13. aprila 1937

Žalujoči

Nemški otroci imajo slabe zobe

Nemško propagandno ministrstvo izdaja ob vsaki priliki ukaze, s katerimi prepoveduje pisanje in razpravljanje o tej ali oni zadevi. Ti predpisi so neobičajno strogi, saj vemo, da je sodišče pred kratkim obsodilo na dosmrtno ječo urednika berlinske »Börsenzeitung« Schwertfegerja, ki je baje izdal nekaj iz takih službenih navodil nekemu tujemu diplomatu. Čitatelji nemških časopisov morejo zvedeti za dogodke križem sveta in v Nemčiji le po časopisu, ki je strogo cenzurirano. Večino dogodkov zasluži in spozna prebivalstvo ne po prvih izvorih, temveč šele po posledicah, ki jih mora zaradi tega ali onega zamolčanega dogodka občutiti. V tej smeri pa še tako stroga cenzura odpove. Kajti potem bi morali precenzurirati vsako vrstico časopisov posebej in vdirati takorekoč tudi v glave ljudi.

Otrokom gnijejo zobe

Prirodopisni časopis »Die Umschau« je objavil pred kratkim članek, iz katerega se jasno vidi, kakšno pomanjkanje vlada v Nemčiji, kar se tiče prehrane. Članek je bil napisan na podlagi dognanj, do katerih so prišli profesorji na kliniki v Breslavi. Zobozdravniki so zadnje čase opažali, da so pri otrocih zobje prehitro gnili in izpadali. Posebno pogosti so bili taki primeri pri otrocih od enega do treh let. Torej pri otrocih, ki so se rodili kmalu po spremembi vlade v Nemčiji. Na kliniki so zdravniki specialisti pregledali v nekaj mesecih okrog 1200 otrok v starosti od sedem mesecev pa do šestih let. Klinika pa v svojem poročilu trdi, da je izpadanje in predčasno gnitje zob pri otrocih tako razširjeno, da so ugotovili samo pri otrocih enega do treh let več kot polovico zob, ki se jih je lotila gniloba. Nekaterim otrokom začnejo zobje trohniti že v 18 meseci.

Ukazana hrana je brez vitaminov

Zdravniki, ki so ta pojav opazili in ga potem raziskovali, so ugotovili tudi vzroke. Pokvarjeno zobovje so našli največ pri otrocih ravnih staršev.

Pri otrocih iz rodbin, kjer jedo veliko sadja in zelenjave, te napake niso našli, ker tem otrokom pač ne primanjkuje vitaminov in rudninskih snovi. Vsi otroci revnejših staršev pa so rastle v vse drugačnih razmerah.

To zdravniško poročilo pove mnogo več, kakor vse druge statistike. Zlasti pa so važni podatki o starosti otrok. Imenovana bolezen se širi samo med otroci, ki so bili rojeni pod sedanjim režimom. Več kot gotovo je, da tudi matere niso imele dovolj hrane, ker se to očitno opaža na otrocih. Ta pojav je toliko značilnejši, ker vse nemške statistike govore o veliki gospodarski konjunkturi in o tem, da v Nemčiji ni brezposelnosti. Poslabšanje življenjskih razmer je tem očitnejše, če upoštevamo tudi to dejstvo, da »pred tem, v letih krize ni bilo otrok, ki bi se med njimi pojavljala zobna bolezen tako pogosto«. Očiten dokaz, da je bila kriza za zdravje otrok mnogo boljše, kakor pa doba »velike konjunktura«.

V sili skušajo biti iznajdljivi

»Die Umschau« ima tudi rubriko, kjer objavlja večinoma tehnična vprašanja čitateljev ter objavlja obenem odgovore čitateljev samih. V teh vpra-

V Besarabiji iščejo bogastvo, ki ga je zakopal ropar

V Besarabiji še vedno živi spomin na človeka, pred katerim so trepetali prebivalci v Besarabiji in Južni Ukrajini. To je bil vodja zloglasne roparske tolpe Gligorij Katovski. Med razbojnike je padel že mlad, še pred svetovno vojno, ko je Besarabija pripadala še carski Rusiji. Oblasti so nanj priredile kar cele love, vendar mu nikoli niso prišle do živega, ker se je znal tako večje in spretno skrivati v neopredelnih gozdovih. Med preprostim ljudstvom ni imel sovražnikov, ker je napadal in ropal le bogatine. Prav med temi ljudmi je imel ne samo

šanjih in odgovorih se jasno odraža stanje nemškega gospodarstva. Neki čitatelj vprašuje, kako bi se dali razen s karbolinjem obvarovati trohnebe leseni deli oken. Filatelista, ki je v Avstriji kupoval posebno snov za lepljenje znamk, sprašuje, če bi se taka snov dala dobiti tudi v Nemčiji. Tretji čitatelj pa se zanima za izrabljanje odpadkov in vprašuje, kako bi se dale porabiti jajčne lupine.

V časopisu se odraža tudi pomanjkanje masla in masti. Neki čitatelj vprašuje, kako bi se dalo predelovati seme sončnic v olje, ki bi ga potem uporabljal za domačo porabo. Glavna konstatacija, ki se da posneti iz vseh teh člankov in vesti je ta, da gospodarska konjunktura, ki jo vidimo v Nemčiji, ni naravna in da ima silen vpliv na življenje vsega naroda. Številke, ki govore o nezaposlenosti, niso velike, vendar je treba vedeti, da zaslužijo delavci povprečno mnogo manj, kakor prej, čeprav se v tem času živila niso pocenila, temveč visoko podražila. Pri vsem tem pa niti tisti, ki ima mnogo denarja, ne more kupiti vsega, kar bi si pozelel. Mnogo je stvari, ki se za noben denar ne dajo dobiti.

Velik dobrotnik. »Beračem ne dajem miloščine. Izjemo napravim samo pri pravih siromakih. — Kako pa spoznaš, da so pravi siromaki? — Pravi siromaki so tako ponosni, da miloščine sploh ne sprejemajo.

prijatelje, temveč tudi polno takih, ki so mu nudili zavetišče.

Ljubavne avanture osmošolca

Življenje Gligorija Katovskega je prav za prav strašen ljubavni roman. Rodil se je v gradiču Orheji. Njegovi starši so bili premožni in ugledni. Nadarjenega fanta so poslali v srednjo šolo, kjer se je izkazal tako v vedenju, še bolj pa v znanju. Usoda pa ga je prišla prav v času, ko je bil pred maturo. Zaljubljen se je v hčerko bogatega plemenitaša. Ko so dekletovi starši zvedeli za novo dekletovo poznanstvo, so mu takoj prepovedali vsak stik z mladim Katovskim. Katovski je bil pač mnogo premaj in mnogo preraven za hčerko tako bogatega in uglednega plemenitaša. Ko se je pa Gligorij kljub temu predzrnil in prišel spet v hišo dekletovih staršev, so ga ti dali vreči enostavno na cesto. Fanta pa to ni spravilo k pameti, temveč je sklenil dekle enostavno ugrabiti. Dobil je nekaj prijateljev in z njimi ponoči vdril v plemenitašovo hišo. Toda sreča mu ni bila naklonjena. Sluge so opazili napadalce že v začetku ter jih prepočili. Zaradi tega dogodka je bogati plemenitaš zahteval aretacijo Gligorija. Policija ga je res prišla in ga poslala ne v zapor, temveč v hišo plemenitaša. Ta ga je dal zvezati in vreči v ječo. Hlapci so ga v ječi tako pretepali, da je večkrat v krvi obležal. V teh trenutkih je v fantu zavrelo, da je sklenil to svoje ponižanje kruto povrniti.

Predrzen ropar

Dva dni je moral prebiti v tej ječi, naker so ga vsega zbita in krvavega spustili. V šolo ni hotel več, tudi domov ni šel. Preveč ga je bilo sram. Hotel pa je le izvršiti maščevanje, ki ga je sklenil. Šel je v gozd in kmalu zbral okrog sebe četrto pajdašev. Sam se ji je postavil na čelo. Kaj kmalu je prišel ugoden čas, da se ja lahko maščeval svojemu mučitelju. Neke noči je zažgal plemenitašo grad in vsa poslopja, dekle pa ugrabil. Prvo kruto dejanje je s tem naredil, sedaj mu ni preostajalo drugega, kakor da ostane v gozdu in nadaljuje tam, kjer je začel.

Odslej je ropal po vsej Besarabiji in po Ukrajini. Z roparskimi pohodi je naropal izredno bogastvo: denar, blago, dragocenosti. Ropal je po vlakih, napadal bogataše po cestah. Od svojih žrtev je izsiljeval odkupnine, ki jih je znal vedno tako izsiliti, da jih je prejel, ne da bi mu obenem oblasti prišle na sled. Skozi deželo je šel glas, ki je dejal, da se Gligorij ne šali.

Prijet, obsojen, a spet na svobodi

Leta 1914 pa se je orožnikom le posrečilo, da so prijeli tega zloglasnega razbojnika. Sodišče v Kišinjevu ga je obsodilo na večletno ječo, ko bi pa odsedel kazni, bi moral v dosmrtno prognanstvo v Sibirijo. Toda ječa je bila za takega roparja pretisna. Ni sedel niti mesec dni, ko se je neopazno izmuznil in brez sledu pobegnil v svobodo. Odslej je postal opreznější, ker je vedel, kaj se utegne z njim zgoditi, če ga oblasti še enkrat dobe v roke.

Tri leta ni bilo ničesar čuti o njegovih podvigih. Šele ko je leta 1917 izbruhnila revolucija v Rusiji, se je ime Gligorija Katovskega spet slišalo. Stopil je med revolucionarje in postal med njimi ljudski komisar v Podolju. Njegov režim je bil krut in krvav. Tako se je zgodilo, da ga je neka sovjetska straža leta 1921 v zasedi ubila.

Napram dekletu, ki ga je imel rad, pa je bil vsekakor kavalir. Vedel je, da bi jo uničil, če bi jo obdržal pri sebi, pa je ne bi mogel vzeti za ženo. Že po osmih dneh jo je pustil, da se je vrnila k svojemu očetu.

Fantazije o bogastvu

Spomin na razbojnika pa se je zopet poživljal pred meseci, ko je neki bedni popotnik potrkal na vrata kmetu v predmestju Kišinjeva. Kmet je izčrpanega starca ljubeznivo pogostil, naker mu je ta zaupal tajnost, o kateri so ljudje že mnogo govorili. Namreč o skrivališču bogastva, ki ga je bil Gligorij naropal. Povedal je, da se je dobro poznal s Katovskim, ki mu je ob neki priliki tudi povedal, kam je vse to skril. To naj bi bilo pod nekim hrastom v gozdu pri Kišinjevu. Seveda se je ta vest z vsjo brzo raznesla po Besarabiji. Vsi, ki jim je vest prišla na uho, so se spravili na iskanje zaklada, vendar ga dosedaj še niso odkrili.

Radio

Podroben program ljubljanske in vseh evropskih postaj dobite v najboljšem in najcenejšem ilustriranem tedniku »Radio Ljubljana«, ki stane mesečno samo deset dinarjev. —

Programi Radio Ljubljana

V noči med 14. in 15. aprilom od 1. do 2.15 priredili kratkovalovna postaja v Belgradu (49.15 m, 6.100 kilocikla obenem z holandsko kratkovalovno postajo v Eindhovenu (31.38 m) svojo drugo oddajo namenjeno našim izselencem v prekmorskih državah.

To je sedaj že druga oddaja namenjena našim izselencem. Prvo oddajo je začel naš ministarski predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović dne 1. aprila. Po tej oddaji je prejela kratkovalovna postaja v Belgradu toliko pismen in obvestil, kako je oddaja uspela in da si naši ljudje žele še nadaljnjih oddaj. S tem se nadaljuje serija oddaj belgrajske kratkovalovne postaje, ki bodo odslej s posredovanjem holandske kratkovalovne postaje v Eindhovenu vsakih 15 dni, dokler n bo zgrajena nova kratkovalovna postaja v Belgradu z močjo 10 kilovatov, za kar so že izglasovani krediti v narodni skupščini.

Program druge oddaje:
Govor ministra notranjih zadev dr. Antona Koroca našim izselencem.
Ga. Franja Bernot - Golobova, članica ljubljanske opere:

a. Pavčič: Zenica.
b. Skerjanc: Beli oblaki.
c. Vilhar: Nezakonska mati.
Dr. Karel Fagan: Oton Zupančič; Duma ((recitacija)).

Zbor prosvetnega društva v Belgradu pod vodstvom prof. Tom. Ulagre: Poljem v ruti (koroška narodna).
Gor čez izaro (koroška narodna).

Raša Radenković:
Kaži, kaži lile Stano.
Mujo kuje konja po mesece.
Ga. Anica Kernic, članica zagrebškega narodnega gledališča:

Moj dom in Slovenska lipa (pesmi Silvija Strah. Kranjčevića).

Ga. Leta Goravčić in Sima Vegoš:
Kaži, Andijo mori.
Mirko moja ja sam mornar.
Gjorđe Šetaj lele.
Oddaja bo zaključena ob 2.15 z objavo naslednjega programa in državno himno.

Cetrtak, 15. aprila: 12.00 Vsakemu nekaj (ploščak 12.45 Vreme, poročila, 13.00 Čas, spored, obvestila, 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (ploščak po željah) — 14 Vreme, borza — 15 Mladinska ura: Ob 200-letnici rojstva Alojzija Galvanija (g. prof. M. Adlešič) — 18.20 Mladinska ura: Akvarij II. predavanje (g. Miroslav Zor) — 18.40 Mladi ljudje in kazenski zakon (g. Roman Rus) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Čas, vreme, mesečni kulturni pregled (Belgrad) 19.50 Sali — 20 Prenos simf. koncert mariborske Glasbene Matice: Dirigent: Marjan Kozina — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Reproduc. koncert plesne glasbe.

Drugi programi

Sreda, 14. aprila: 12 Razni zbori (ploščak) — 12.45 Vreme, poročila — 13 Čas, spored, obvestila — 13.15 Vse mogoče, kar kdo hoče (ploščak po željah) — 14 Vreme, borza — 15 Mladinska ura: Ob 200-letnici rojstva Alojzija Galvanija (g. prof. M. Adlešič) — 18.20 Mladinska ura: Akvarij II. predavanje (g. Miroslav Zor) — 18.40 Mladi ljudje in kazenski zakon (g. Roman Rus) — 19 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 19.30 Čas, vreme, mesečni kulturni pregled (Belgrad) 19.50 Sali — 20 Prenos simf. koncert mariborske Glasbene Matice: Dirigent: Marjan Kozina — 22 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Reproduc. koncert plesne glasbe.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Jetniki s Hudičevih otokov

15

Oni pa, ki so bili od tega posla tako izmučeni, da niso mogli več vstati, pa so morali izkusiti še nekaj težjega. Njihov čuvaj jih je sem pa tja špičnil z nožem.

Tu ni bilo govora o kakem uporu. Tu je vsak mirno prenašal svojo težko usodo.

Na kraju, kjer so delali, je vladala tišina. Le od časa do časa so prekinili ta molk pritajeni vzdih ali bolešni kriki jetnikov, ki so delali tod pod najtežjimi okoliščinami.

Vsak je bil zaposlen s svojim poslom in nihče ni niti opazil, da je čisto blizu pristanišča priplula velika bela jadrnica.

Čuvarji so surovo gnali kajznence na delo, jih obsipali z bogoskrunskimi kletvami, jim pretili z največjimi kaznimi, če ne pohite. Tako so bili tudi ti čuvaji zaposleni in niso opazili jadrnice vse, dokler se ni čisto približala.

Naenkrat je nek vojak dvignil glavo.

Prizor, ki mu je vstal pred očmi, ga je očividno iznenadil. Hitro je snel puško z rame in zaklical: »Prepovedano je tu pristajati! Nazaj! Na mestu nazaj! Sicer bo hudo!

Ves od sonca ožgan se je oglasil na krovu jadrnice nek mornar in malomarno zaklical:

»Kje naj pristanem, če ne tu?«

Vojak mu pokaže z roko na pečino:

»Tam,« je odgovoril. »Miljo daleč proč od tod. To je državni ukaz, ki se mu mora vsak pokoriti!«

Zdravnik Mudd ni vzdignil niti glave, da bi videl jadrnico.

Tega ni storil niti tedaj, ko so že vsi ostali za nekaj časa prekinili svoj posel, da bi si razgledali ta simbol svobode.

Ves dan ni zdravnik Mudd dvignil glave, vse dotlej, dokler ni zašlo sonce in dokler trobenta ni naznanila, da je konec naporenega dela.

V svoji celici je ležal napol nezavesten. Napor, ki ga je moral vzdržati, ga je popolnoma prevzel. Ležal je na tleh sključen in je jecjal od bolečin, ki so mu jih prizadeli na njegovem zmučenem telesu težki okovi, s katerimi je bil ukovan.

Naenkrat se je Mudd živo stresel. Pred železno mrežo se je zaslišal nek pritajen šepet.

»Gospodar Sam!« se je nekdo boječe oglasil. »Ti si to, zvesti Buck!« je zašepetal dr. Mudd in se trudil, da bi se čim bližje naslonil k železni mreži.

Res je bil to črni čuvaj, ki je nekoč delal na zdravniškem posestvu in ki je stopil v jetniško službo samo zato, da pomaga svojemu gospodarju.

»Gospodar Sam,« se je ponovno zaslišal šepet, »prinesel sem vam hrane.«

Zdravnik Mudd je stegnil roko po trdem ovsnem črnem jetniškem kruhu.

»Se nekaj imam,« je zašepetal Buck, ki mu je smeh zaigral na licu.

Zdravnik dr. Mudd je z največjo radovednostjo zopet iztegnil roko skozi mrežo.

Buck mu je stisnil v roko nek zavitek papirja.

»Pismo?«

»Da!« je šepnil črnc.

Mudd je takoj spoznal, od koga bi moglo biti to pismo. Od nikogar drugega, kakor od njegove zveste Peggy.

Kar izirgal je to pismo Bucku iz roke. Ni mogel pričakati. Hitro ga je razvil in začel brati.

Pismo se je glasilo:

»Dragi moj Sam!

Ukrenili smo vse, da te rešimo. Midva z očetom sva sedaj pred temnico. Jadrnico, ki smo jo najeli, boš spoznal po črnih jadrnih in po dveh velikih svetiljakah.

Ako le moreš, pridi na kak način do ladje, s katero te bomo prepeljali v civilno jetnišnico

Key West. Od tam boš prišel pred civilno sodišče in pot k tvoji svobodi in tvojemu zadoščenju je odprta...

Mnogo bolj kot kdo drugi želi to

Tvoja Peggy.»

Zdravnik Mudd je kar drhtel od razburjenja. Pritisnil je pismo na ustnice in ves koprneč zašepetal:

»Peggy, ljubljena moja Peggy!«

»Ali soglašate, gospodar Sam?« je tiho vprašal črnc.

»Soglašam.«

»Kdaj se boste odločili?«

»Se nocoj?«

Črnc je zadovoljno skimal z glavo.

Sam je komaj čakal, da pride tem strašnim

dnem že enkrat konec.

»Ali ste že pripravili one stvari, ki so vam na begu neobhodno potrebne in ki sem vam jih izročil pred nekaj dnevi?«

»Sem in poslužil se jih bom.«

»Vendar je še neka velika težava,« je pripomnil črnc. »Kako boste prišli čez vodo?«